

Hoe Goede Doelen zich vergrijpen aan branchevervaging

Posted on 9 juli 2022 by Arnout Jaspers

In een vorige column ergerde ik me aan het Rode Kruis, dat zijn donateurs met uit de duim gezogen klimaatvluchtelingen probeerde meer geld uit de zak te kloppen.

Ik eindigde met te zeggen dat ik mijn donateurschap zou heroverwegen. Maar hoe gaat zoiets in de praktijk: om de zoveel tijd denk je dan 'Oh ja, Rode Kruis opzeggen', maar hoe moet dat dan precies, en heb ik nu echt tijd en zin om daar een half uur voor in de wacht te gaan staan bij hun service desk?'

Opzeggen valt niet mee

Opzeggen onmogelijk maken is trouwens de kurk waarop alle organisaties drijven die het van hun betalende abonnees moeten hebben. Toen ik nog bij het populairwetenschappelijke tijdschrift Natuur & Techniek werkte (nu is dat *New Scientist*, de Nederlandse versie), hadden we als redactie een keer het onzalige idee opgevat om een representatieve telefonische enquête onder onze lezers te houden.

Dat hebben we geweten: ongeveer een derde van alle abonnees die we aan de lijn kregen, weigerden vragen te beantwoorden maar eisten, sommigen wanhopig, anderen zeer agressief, dat we nú hoogstpersoonlijk naar de ledenadministratie liepen om hun abonnement stop te zetten, voordat dit weer automatisch met een jaar verlengd zou worden. Opzeggen op enige andere manier was namelijk door de marketingafdeling zo goed als onmogelijk gemaakt.

Maar, ere wie ere toekomt, opzeggen bij het Rode Kruis bleek heel simpel; één e-mailtje was voldoende. Ik vrees dat nu het volgende zal gebeuren: een substantieel deel van mijn donaties aan het Rode Kruis zal de komende jaren worden verkwist aan het naar mijn postadres versturen van brieven en op gerecycled papier gedrukte kleurenfolders om me te verleiden weer donateur te worden. Als iemand van het Rode Kruis dit leest: niet doen, schrap me van de lijst, dit gaat niet werken.

Filantropische wroeging heb ik niet. Het Rode Kruis heeft nu weer een nieuwe campagne opgetuigd om in the picture te blijven, een alliantie met het World Wildlife Fund (WWF, met als Nederlandse tak het Wereldnatuurfonds). Het WWF gaat over wilde dieren in nood, en het Rode Kruis over mensen in nood, maar nu hebben ze in wederzijdse branchevervaging besloten dat dit allemaal moet samenvloeien in de strijd tegen klimaatverandering.

Nature based Solutions (Oplossingen gebaseerd op de natuur) heet deze nieuwe wonderolie zonder bijwerkingen. Zeespiegelstijging, aardverschuivingen, overstromingen, droogtes: tegen dit alles kunnen we de natuur voor ons laten werken; goedkoper, met minder CO2-uitstoot, en met behoud van biodiversiteit en inheemse volkeren.

Nieuwe campagne, nieuw rapport

Bij elke nieuwe campagne hoort een nieuw rapport, dat dit keer heet *Working with Nature to Protect People* Om de klimaatangst nog maar eens aan te zwengelen, wordt in dit rapport weer dezelfde desinformatie uitgevent als in hun vorige rapport, *Displacement in a Changing Climate*. Zo zouden er nu al 30 miljoen klimaatvluchtelingen over de aardbol rondzwerven, terwijl dat het totaal over een heel jaar betreft van mensen die voor een paar dagen of weken hun woonplaats ontvluchten wegens overstromingen of een orkaan, om dan terug naar huis te gaan.

Uiteraard ontbreekt ook weer de context bij het getal van 400.000 doden per decennium van 'plotselinge gevaren die samenhangen met klimaatverandering en het weer'. Die context is namelijk, dat die aantallen doden in de afgelopen decennia sterk gedaald zijn, ondanks de snel groeiende wereldbevolking en de vermeende rampzaligheid van de klimaatverandering die al heeft plaatsgevonden. Ook vaste prik: de indruk wekken dat dit onze laatste kans is om de klimaatapocalyps nog af te wenden: *'We have a rapidly closing window in which we must act.'*

Overigens, als je je door deze kretologie heen geploegd hebt, is in het rapport ook best genuanceerde informatie over Nature based Solutions te vinden, en dan blijkt dat het niets nieuws is. Bomen planten, bijvoorbeeld, of een netwerk van irrigatiekanalen aanleggen.

Zulke maatregelen kunnen inderdaad helpen om erosie, overstromingen en aardverschuivingen te voorkomen, en uiteraard legt een nieuw bos ook CO2 uit de atmosfeer vast. Mangrovebossen kunnen in de tropen een effectieve manier zijn om de kust te beschermen tegen zeespiegelstijging, omdat ze de golven breken en slib vastleggen en zo het land sneller ophogen dan de zeespiegel stijgt.

De duinen, die doen al heel lang aan kustverdediging

Ook onze eigen kustverdediging maakt al eeuwen gebruik van Nature based Solutions: die bestaat namelijk slechts voor een deel uit zeer technische constructies als de Oosterscheldedam en de Afsluitdijk, en voor de rest uit natuurlijke duinen die we een handje helpen met het gericht aanplanten van helmgras om te voorkomen dat ze wegwaaien of aan de wandel gaan.

Het rapport is zelfs vrij bescheiden over de reikwijdte van zulke oplossingen: die kunnen ongeveer een kwart van de impact van toekomstige klimaatverandering compenseren. Positief is op zich ook, dat nu gewoon erkend wordt dat de focus meer moet komen te liggen op aanpassen aan klimaatverandering, en dat dit ook goed te doen is.

Vervolgens vliegt het rapport weer geheel politiek correct uit de bocht door te beweren, dat Nature based Solutions alleen maar werken als de opwarming van de aarde beperkt blijft tot maximaal 1,5 graden. Er is geen snipper bewijs dat

mangrovebossen de kust niet meer kunnen ophogen als de aarde 2 graden is opgewarmd, of dat bomen planten dan geen zin meer zou hebben. Maar die 1,5 graden moest als harde grens in het rapport, want dat is de – onhaalbare – klimaatambitie die op de conferentie in Parijs politiek uitonderhandeld is.

Rest de vraag: wat heeft mangrovebossen aanleggen en irrigatiekanalen graven met noodhulp te maken? Behalve aan branchevervaging, lijdt het Rode Kruis, maar ook een organisatie als Artsen zonder Grenzen, aan blikvernauwing: ze lijken inmiddels te denken dat elke humanitaire ramp wordt veroorzaakt door klimaatverandering. Zo worden de burgeroorlogen in Syrië en Somalië in dit rapport mede toegeschreven aan ongewone droogtes in die contreien, die uiteraard door klimaatverandering veroorzaakt zijn, wat anders?

In het volgende rapport zullen we wel lezen hoe klimaatverandering de oorlog in Oekraïne veroorzaakt heeft. Ze kunnen daarvoor te rade gaan bij Frans Timmermans, die heeft verklaard dat Poetin tot zijn invasie besloten heeft omdat hij in paniek was over het overbodig worden van Russisch gas als gevolg van de duurzame energietransitie en het ontdooien van de permafrost in Siberië, waardoor zijn boortorens en pijpleidingen in de grond weg zakken.

De eigendunk van de Goede Doelen

Maar belangrijker dan de branchevervaging en de blikvernauwing, is de zelfoverschatting van zulke organisaties. ‘Als ergens een orkaan of overstroming is, dan staat het Rode Kruis natuurlijk klaar om te helpen met voedsel, water, onderdak en medische hulp. Maar nóg liever zorgen we dat het natuurgeweld minder schade aanricht. Daarom helpen we mensen om zich voor te bereiden op extreem weer, zodat dit minder impact heeft’ luidt hun persbericht.

Dus in plaats van heel gericht hulp te verlenen op de plek waar een noodsituatie is ontstaan, wil het Rode Kruis het ontstaan van noodsituaties al bij voorbaat voorkomen door de hele wereld veiliger en duurzamer te maken. Qua budget praat je dan over een schaalvergroting van miljoenen euro’s naar miljarden euro’s, en hoe ga je dat met collecteren in winkelstraten bij elkaar krijgen?

Gendergelijkheid zonder grenzen

Eerder stapte Artsen zonder Grenzen ook al grotendeels af van directe noodhulp, en

ging vage projecten doen op het gebied van gendergelijkheid en duurzaam boeren, als ik me goed herinner – voor mij jaren geleden al reden om ook bij Artsen zonder Grenzen op te zeggen als donateur. Ik krijg nog steeds folders van ze in de bus.

Dit is geen pleidooi om het Rode Kruis, Artsen zonder Grenzen of soortgelijke organisaties op te heffen. Ik wil best geloven dat een heleboel medewerkers van die organisaties in de frontlinie nog steeds onmisbaar werk doen. Maar op het hoofdkantoor moeten ze zich eens afvragen of het niet beter zou zijn om terug te keren naar hun kerntaken. Ook in die droomwereld met maar 1,5 graad opwarming zijn er nog steeds meer dan genoeg orkanen, overstromingen, aardverschuivingen en oorlogen om de collectebussen gevuld te houden.

*Wetenschapsjournalist **Arnout Jaspers** schrijft iedere zaterdag columns en andere nuchtere artikelen voor Wynia's Week. **Wynia's Week wordt mogelijk gemaakt door de donateurs**. Mogen we u noteren? Dat kan **HIER**. Hartelijk dank!*